

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Pilnveidot iekļaujošu, drošu un uzticamu digitalizāciju visiem”**(izpētes atzinums)**

(2021/C 374/03)

Ziņotājs: **Philip VON BROCKDORFF**Līdzziņotāja: **Violeta JELIĆ**

Apspriešanās	Slovēnijas prezidentūra, 19.3.2021.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializēta nodaļa	Vienotā tirgus, ražošanas un patēriņa specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	15.6.2021.
Pieņemts plenārsesijā	7.7.2021.
Plenārsesija Nr.	562
Balsojuma rezultāts	
(par/pret/atturas)	221/0/3

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK iesaka ātri pieņemt iekļaujošu ES digitālās pārvaldības politiku, kuras pamatā būtu e-pārvaldes rīcības plāns 2016.–2020. gadam, Tallinas deklarācija par e-pārvaldi, Berlīnes deklarācija par digitālo sabiedrību un uz vērtībām balstītu digitālo pārvaldi⁽¹⁾. Padomes secinājumos ir atzīts, ka valsts pārvaldes iestādēm ir papildu pienākums nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret iedzīvotājiem un gādāt, lai tiem būtu vienādas tiesības piekļūt digitālajai pārvaldei.

1.2. EESK iesaka varas iestādēm gādāt par to, lai, cenšoties panākt iekļautību, tās ieviestu visaptverošas stratēģijas, atbalsta pasākumus un tiesību aktus, kas ir adekvāti un samērīgi, lai nodrošinātu digitālās sabiedrisko pakalpojumu un produktu sadarbību, kvalitāti, cilvēkorientētu pieeju, pārredzamību, drošību, drošumu un pieejamību, kā arī optimālu piekļuvi veselības aprūpes, izglītības, ekonomikas un kultūras iespējām. Valsts, reģionālajām un vietējām varas iestādēm ir pēc iespējas ātrāk jāpanāk digitalizācija un jāpaātrina jaunu digitālo infrastruktūru, tostarp 5G, ieviešana.

1.3. EESK atzīst, ka varas iestādēm ir jāveic milzīgi ieguldījumi, lai panāktu iekļautību. Turklāt tiek pieņemts, ka dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānos iekļautība būs ļoti nozīmīgs plānotās digitālās pārkārtošanās aspekts; šajā sakarā tiks izmantots gan Taisnīgas pārkārtošanās fonds, kas, lai arī būdams ierobežots, veido daļu no *Next Generation EU*, gan arī programma “Digitālā Eiropa” un Eiropas strukturālie un investīciju fondi (it īpaši Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Eiropas Sociālais fonds Plus (ESF+)).

1.4. EESK atzīst, ka uzņēmumiem digitalizācija var sniegt gan iespējas, gan radīt draudus. Tāpēc varas iestādēm, piemēram, izmantojot ES fondus, ir jāsniedz pienācīgs finansiālais atbalsts jebkāda lieluma uzņēmumiem, it īpaši MVU. Šāds atbalsts palīdzēs tiem sekmīgi pielāgoties pārejai.

1.5. Turklāt, kad ievieš tādu darba praksi kā tāldarbs, EESK iesaka pilnībā ņemt vērā darba un privātās dzīves līdzsvaru. Lai nodrošinātu vienmērīgu pāreju, ārkārtīgi svarīgs ir sociālais dialogs, atbalsts MVU un sociālās ekonomikas uzņēmumiem, kā arī darba ņēmēju tiesību, tostarp darba koplīguma slēgšanas sarunu, respektēšana.

⁽¹⁾ Tā teikts Padomes secinājumos par Eiropas digitālās nākotnes veidošanu (2020. gada 9. jūnijs). Tajos norādīts, ka Padome “aicina Komisiju ierosināt pastiprinātu ES digitālās pārvaldības politiku, paturot prātā visu iedzīvotāju un privāto dalībnieku e-iekļaušanu, nolūkā nodrošināt koordināciju un atbalstu valsts pārvaldes iestāžu digitālajai pārveidei visās ES dalībvalstīs, tostarp sadarbību un kopīgus standartus attiecībā uz drošu un bezrobežu publiskā sektora datu plūsmām un pakalpojumiem”.

1.6. EESK iesaka dalībvalstīm ciešāk sadarboties digitālo risinājumu izstrādē un apstiprināšanā, tādējādi izveidojot paraugprakses apmaiņai paredzētu tīklu.

1.7. EESK iesaka arī ES mērogā pārskatīt varas iestāžu politiku un pasākumus, lai iesaistītu attiecīgās ieinteresētās personas tādu efektīvu pasākumu ierosināšanā, kuru pamatā ir sociālais taisnīgums. Tajā būtu jāietver politikas virzieni un finanšu resursi, kuru mērķis ir veicināt digitālo pārkārtošanos. EESK uzsver arī nepieciešamību turpmākajos gados ievērojami palielināt uzņemšanas rādītājus ar *STEM (science, technology, engineering and maths)* saistītas izglītības specialitātēs.

1.8. EESK iesaka stiprināt digitālo pakalpojumu tiesību aktu un Digitālā tirgus aktu, jo tas ir priekšnoteikums uzticamai digitālajai pārkārtošanai, kas patērētājiem ļauj izdarīt izvēli patiesi atvērtā un konkurētspējīgā tirgū. Digitālo pakalpojumu tiesību aktā būtu jāprecizē platformu atbildība un pienākumi un jāuzlabo to īstenojamība salīdzinājumā ar pašlaik ierosināto. Ar Digitālo tirgus aktu jāaizliedz izmantot maldinošus modeļus un cita veida struktūru, kas neļauj izdarīt neitrālu izvēli un slepus ietekmē patērētāju attieksmi.

1.9. Visbeidzot, EESK atzīst, ka ES ekonomikas digitalizācija un zaļināšana un it īpaši ES oglekļneitralitātes mērķi ir cieši saistīti. Digitālā un zaļā pārkārtošanās ir ļoti svarīga, taču EESK vēlreiz uzsver, ka taisnīgumam un sociālajam dialogam vienmēr vajadzētu būt vadošajiem principiem digitālo un zaļo tehnoloģiju ieviešanā.

2. Vispārīgas piezīmes

2.1. Eiropas sabiedrība “pārceļas uz tiešsaistes vidi”. Covid-19 pandēmija ir pastiprinājusi sabiedrības vajadzību “digitalizēties”, jo pārvietošanās ierobežojumu laikā digitālie kanāli bieži vien ir bijuši vienīgie iedzīvotājiem un uzņēmumiem pieejamie kanāli.

2.2. Savukārt daudzi uzņēmumu īpašnieki atzīst, ka ir jāvirzās uz digitalizētu pasauli, lai viņu uzņēmumi ilgtermiņā gūtu panākumus. Arī darba ņēmējiem un sabiedrībai ir jāsaprot, kas ir digitalizācija un kā tā ietekmē viņu darbu un ikdienas dzīvi uzņēmējdarbības organizācijā vai publiskā sektora struktūrā, vai vienkārši kopienā. Kā jaunajā Patērētāju tiesību aizsardzības programmā noteikts, digitālās pārkārtošanās pamatā vajadzētu būt Eiropas patērētājiem, kam pārmaiņu procesā ir nodrošināta pienācīga aizsardzība un iespējas.

2.3. Varas iestādēm visā Eiropas Savienībā ātra digitalizācija ir neizbēgama, un to var panākt tikai ar publiskiem izdevumiem digitālajai infrastruktūrai. Publiskām iestādēm vietējā, reģionālajā, valsts un Eiropas līmenī ir jāklūst par elastīgām, noturīgām un inovatīvām organizācijām, kas izmanto digitālās pārkārtošanās, jauno tehnoloģiju un progresīvo iespēju radītās priekšrocības, lai iedzīvotājiem un uzņēmumiem sniegtu iekļaujošus, vienotus, ērtus, pārredzamus, drošus un uzticamus digitālos pakalpojumus, kuri orientēti uz cilvēku.

2.4. Publiskās pārvaldes iestādēm, kā arī uzņēmumiem, darba ņēmējiem un sabiedrībai kopumā ir jāpielāgojas uz tehnoloģijām balstītai mūsdienu pasaulei un vienlaikus jāsaņem atbalsts un, ja nepieciešams, analogi risinājumi kā alternatīva, un ir svarīgi saprast, kāda atšķirība ir starp digitalizēšanos, digitalizāciju un digitālo pārkārtošanos.

2.5. Digitalizēšanās ir fizisku vai analogu priekšmetu pārvēršana digitālā formātā, un tai ir svarīga nozīme uzņēmējdarbības un pārvaldes kontekstā un nostrādāto stundu skaita ziņā. Digitalizēšanās rada tādu notikumu ķēdi, kas var būtiski uzlabot jebkura uzņēmuma un pārvaldes darbplūsmu, tādējādi radot automatizētus uzņēmējdarbības un pārvaldes procesus. Tas ir problemātisks uzdevums kā darba ņēmējiem, tā ierēdņiem.

2.6. Lai gan lielākā daļa uzņēmumu un varas iestāžu savos ikdienas procesos izmanto digitalizācijas pamatmetodes, ir daudz darāmā, lai digitalizāciju piemērotu efektīvi. Lai darba ņēmēji, ierēdņi un sabiedrība veiksmīgi pielāgotos jaunām digitalizētām darbplūsmām un procesiem, ir jāiegūst viņu uzticēšanās. Lai darbavietā virzītos uz šādu pārkārtošanos, ir vajadzīgs sociālais dialogs, kā arī jāved darba koplīguma slēgšanas sarunas. Pārkārtošanās var dziļi ietekmēt darba ņēmēju dzīvi, un tāpēc to agrīnā posmā jāsniedz informācija un jārīko konsultācijas. Tāpat sabiedrība ir jāinformē par neparedzētajām sekām, ko var izraisīt pārveide.

2.7. Lai gan digitalizācija visnotaļ palielina uzņēmējdarbības un pārvaldes efektivitāti (iespējamie ieguvumi vienmēr tiek novērtēti pārāk augstu), par to vienmēr ir jāmaksā, kā tas notiek darba ņēmēju vai ierēdņu atlaišanas gadījumā vai tad, ja sabiedrība, it sevišķi vecāka gadagājuma cilvēki un personas ar invaliditāti, nepietiekami ātri vai nemaz nepielāgojas digitalizācijai. Tāpēc ir svarīgi gādāt par to, lai digitalizācija būtu pieejama visiem neatkarīgi no vecuma, dzimuma, sociālekonomiskā statusa un invaliditātes. Arī MVU var nonākt neizdevīgos konkurences apstākļos, ja tie nevar pielāgoties digitalizācijas tempam savā nozarē, it īpaši tad, ja šādi procesi prasa augstas sākotnējās izmaksas.

2.8. Digitalizācija kā process ir otrs termins, kas uzņēmumiem, darba ņēmējiem un sabiedrībai kopumā ir jāsaprot. Tā aptver virkni elementu. Digitalizācija ar digitālo tehnoloģiju starpniecību palīdz pārveidot uzņēmumu darbību. Tas ietekmē uzņēmējdarbības modeļus, attiecīgā uzņēmuma iekšējo un ārējo komunikācijas plūsmu, kā arī visu vērtības ķēdi.

2.9. Digitalizācija paver uzņēmumiem jaunas iespējas, radot digitālas ieņēmumu plūsmas, kas iepriekš nekad nav bijušas pieejamas. Individualizētas uzņēmumu lietojumprogrammas, sākot ar sociālo mediju integrāciju un beidzot ar spēju klientiem piedāvāt abonēšanas datu veidā pieejamus pakalpojumus, nākotnē var būt galvenais uzņēmumu inovācijas, izaugsmes un paplašināšanās faktors. Jaunas digitālās tehnoloģijas, it īpaši tās, kas apzīmētas ar akronīmu *SMACIT* (*social, mobile, analytical, cloud and Internet of things*) (sociālās, mobilās, analītiskās, mākoņdatošanas un lietiskā interneta tehnoloģijas), sniedz lieliskas iespējas MVU, savukārt lielām un sen izveidotām organizācijām šīs tehnoloģijas rada gan iespējas, gan eksistenciālus draudus.

2.10. Vairāku gadu garumā veikti pētījumi par digitālās pārkārtošanās rezultātiem liecina, ka tā sniedz pastāvīgi zemus rezultātus, proti, mazāk nekā 30 % no plānotajiem rezultātiem. *McKinsey* nesen veikta pētījuma rezultāti liecina, ka no aptaujātajiem 263 respondentiem tikai 16 % respondentu norādīja, ka digitālā pārkārtošanās ir veiksmīgi uzlabojusi viņu organizāciju sniegumu. Šīs problēmas skar arī "viedās nozares" (piemēram, augstās tehnoloģijas, medijus un telekomunikācijas), kurās sekmīgo rezultātu īpatsvars nepārsniedz 26 %. No otras puses, salīdzinājumā ar lielajām organizācijām, kur ir vairāk nekā 50 000 darbinieku, respondenti no organizācijām, kurās ir mazāk nekā 100 darbinieku, 2,7 reizes biežāk minēja, ka digitālā pārkārtošanās esot bijusi veiksmīgāka.

2.11. Tomēr uzņēmumi, kas joprojām ir saistīti ar tradicionālākiem procesiem, neatkarīgi no to lieluma riskē zaudēt konkurētspēju, un nav pareizi iepriekš pieņemt, ka visi uzņēmumi var sekmīgi īstenot digitalizāciju. Tas pats attiecas uz darba ņēmējiem, it īpaši tiem, kas strādā tradicionālajās darbības jomās.

2.12. Pāreja uz digitalizāciju var palīdzēt veicināt uzņēmējdarbības efektivitāti un radīt jaunas ienākumu gūšanas iespējas uzņēmumiem, kā arī palīdzēt samazināt oglekļa pēdu. Tā var sekmēt arī mobilitāti darba tirgū, palielināt ražīgumu un elastību darbavietā un veicināt darba un privātās dzīves saskaņošanu, ja darba ņēmēji strādā tāldarba režīmā, kā tas notika Covid-19 pandēmijas laikā.

2.13. Tomēr realitāte var ļoti atšķirties, un ir jājautā, vai digitalizācija un it īpaši tāldarbs patiešām ir uzlabojuši darba un privātās dzīves līdzsvaru. Lai gan daudzi darba ņēmēji pozitīvi vērtē tāldarbu, tas bieži vien ir ieviests neapdomīgi un ir ietekmējis darba apstākļus, it īpaši attiecībā uz strādājošām mātēm un darba ņēmējiem ar nepietiekamiem digitālajām prasmēm. Tāpēc ir pamats jautāt, vai digitalizācija ir aizmiglojusi skaidro robežu starp privāto un profesionālo dzīvi. Lai gan digitalizācija var uzlabot darba ņēmēju un uzņēmumu sniegumu, tās ietekme uz ģimenes dzīvi un, iespējams, veselību kopumā var nebūt pozitīva. Mākslīgā intelekta rīki, kas steigā tika izmantoti pandēmijas laikā, darba ņēmēju vidū ir drīzāk palielinājuši stresu, kā arī draudus veselībai un drošībai.

2.14. Aizvien vairāk ir vērojama tendence, ka cilvēki "neatvienojas" no digitālā darba procesiem. Tā kā tāldarbs kļūst par standartu uzņēmumos un valsts pārvaldē, ir ļoti svarīgi, lai tas tiktu ņemts vērā sociālajā dialogā un darba koplīguma slēgšanas sarunās. Tiesības būt bezsaistē ir jāatzīst arī ar ES mēroga instrumentu.

2.15. Galu galā digitalizācija ietekmē ne tikai uzņēmējus, bet arī sabiedrību kopumā. Pēdējo trīs desmitgažu laikā un sevišķi pēdējo desmit gadu laikā ir būtiski progresējusi pāreja uz digitālo tehnoloģiju ieviešanu visās sociālajās jomās un cilvēka darbībā. Tas ir būtiski sekmējis tā saukto digitālo klientu rašanos, un arvien lielāks skaits cilvēku gandrīz visos ikdienas dzīves aspektos kļūst atkarīgi no digitalizācijas. Digitalizācija lēnām kļūst par pamatinstrumentu saziņai starp jebkāda veida un lieluma organizācijām un klientiem, tomēr būtu nepareizi pieņemt, ka visas personas neatkarīgi no vecuma spēj pielāgoties jaunajām digitālajām norisēm.

2.16. Šeit atklājas atšķirība starp digitalizāciju un digitālo pārkārtošanos. Digitālā pārkārtošanās kā tāda attiecas uz uzņēmējdarbības un sociālo darbību pārveidošanu par digitālās pasaules elementiem, kā mēs visi esam pieredzējuši pandēmijas laikā neskaitāmos veidos, piemēram, tāldarba izplatība.

3. Īpašas piezīmes

3.1. Progresējošā digitalizācija nepārprotami aizvien vairāk un būtiskāk ietekmēs mūsu sabiedrību un ekonomiku, un, lai gan digitalizācija sola papildu sociālās un ekonomiskās priekšrocības, pastāv arī bažas, ka tā varētu sašķelt sabiedrību, un rodas jautājums, vai arvien lielākam skaitam cilvēku patiešām ir digitālās prasmes. Transformatīvās tehnoloģijas teorētiski veicina sociālo iekļaušanu, nevis palielina atšķirības starp tiem, kam ir digitālās prasmes, un nelabvēlīgā situācijā esošajiem, taču reālā situācija uz vietas var būt nedaudz atšķirīga. Daudzi cilvēki vienkārši nespēj pielāgoties straujajam digitālās pārkārtošanās tempam. Tas sevišķi attiecas uz vecāka gadagājuma cilvēkiem, personām ar invaliditāti un lauku un attālos reģionos dzīvojošiem cilvēkiem.

3.2. Tā kā koncepcija “digitalizācija visiem” ir vajadzīga, lai uzlabotu efektivitāti un produktivitāti, kā arī paātrinātu sociālekonomisko attīstību pēc pandēmijas, digitālā pārkārtošanās ir jāisteno pareizi. Tas nozīmē, ka gan publiskā, gan privātā sektora digitālās pārkārtošanās politikai ir jābūt iekļaujošai, lai nekādā gadījumā neatstumtu sabiedrības grupas, piemēram, vecāka gadagājuma cilvēkus, sociālekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošas personas, cilvēkus ar invaliditāti un lauku apvidu iedzīvotājus.

3.3. Iekļautības nodrošināšanas nolūkā varas iestādēm jāievieš visaptverošas stratēģijas un atbalsta pasākumi, lai nodrošinātu digitālo sabiedrisko pakalpojumu un produktu sadarbspēju, kvalitāti, cilvēkorientētu pieeju, pārredzamību, drošību, drošumu un pieejamību, kā arī optimālu piekļuvi veselības aprūpes, izglītības, ekonomikas un kultūras iespējām. Šajā sakarā publiskās pārvaldes iestādes var izmantot digitālos rīkus, lai digitālo sabiedrisko pakalpojumu izveidē iesaistītu iedzīvotājus un tādējādi nodrošinātu, ka šādi pakalpojumi atbilst to iedzīvotāju vajadzībām un vēlmēm, kuri tos izmanto.

3.4. Lai panāktu iekļautību, galvenokārt ir vajadzīgi milzīgi ieguldījumi, ko veic varas iestādes, un tiek pieņemts, ka dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānos iekļautība būs ļoti nozīmīgs plānotās digitālās pārkārtošanās aspekts; šajā sakarā tiks izmantots gan Taisnīgas pārkārtošanās fonds, kas veido daļu no *Next Generation EU*, gan arī programma “Digitālā Eiropa” un Eiropas strukturālie un investīciju fondi (it īpaši ERAF un ESF+). Tomēr Taisnīgas pārkārtošanās fonda gadījumā ir izskanējuši iebildumi, vai tas ir piemērots, lai risinātu gan digitalizācijas, gan klimata pārmaiņu radītās pārkārtošanās problēmas⁽²⁾. Valsts, reģionālajām un vietējām varas iestādēm ir jāpanāk digitalizācija un jāpaātrina jaunu digitālo infrastruktūru, tostarp 5G, ieviešana.

3.5. Digitālā pārkārtošanās norisinās vēl nepieredzētā ātrumā, apjomā un mērogā. Nevar realistiski cerēt, ka visi uzņēmumi, MVU un sociālās ekonomikas uzņēmumi ātri un sekmīgi pielāgosies šim nepieredzētajam pārmaiņu vilnim. Pārveide var radīt kā zaudētājus, tā uzvarētājus atkarībā no tā, vai uzņēmumiem tiks atvēlēts laiks pielāgoties un tie tiks atbalstīti ar piemērotiem pasākumiem.

3.6. Attiecīgajiem pasākumiem vajadzētu būt šādiem: tādas infrastruktūras nodrošināšana uzņēmumiem, kas nepieciešama digitālās pārkārtošanās atbalstam, un ar to saistīts tiesiskais regulējums, kurš ir samērīgs un piemērots paredzētajam mērķim. Būtiska ir arī vajadzība dalībvalstīm cieši sadarboties digitālo risinājumu izstrādē un apstiprināšanā, tādējādi izveidojot paraugprakses apmaiņai paredzētu tīklu. Citi pasākumi varētu būt nodokļu atlaides, kas dotu iespēju turpināt atbalstīt ieguldījumus, kuri vajadzīgi uzņēmumiem to darbības un darba procesu digitālajā pārkārtošanā.

3.7. Uzticamas digitalizācijas priekšnoteikums ir tādi tirgi, kas patērētājiem dod iespēju uzticēties, netikt manipulētiem un izdarīt izvēli patiesi atvērtā un konkurētspējīgā vidē. Bieži vien tas tā nav, ja aplūkojam, cik koncentrēti ir konkrēti tirgi (sociālie mediji, saziņas lietotnes, pārlūkprogrammas, operētājsistēmas utt.) un cik bieži tiek pārkāptas patērētāju tiesības. Atzinumā “Jaunā patērētāju tiesību aizsardzības programma” (INT/922⁽³⁾) EESK ir uzsvērusi, ka arī patērētāju tiesību aizsardzības noteikumi ir jāpielāgo digitalizētai pasaulei. Jaunās problēmas, ko rada jaunas digitālās tehnoloģijas, piemēram, mākslīgais intelekts (MI), lietu internets (*IoT*) un robotika, liek uzlabot pašreizējo aizsardzību.

⁽²⁾ <https://www.epsu.org/article/proposed-transition-fund-really-just>

⁽³⁾ OV C 286, 16.7.2021., 45. lpp.

3.8. Vēl viens priekšnoteikums, lai sasniegtu vēlamos digitalizācijas rezultātus, ir jebkāda lieluma uzņēmumu, tostarp sociālās ekonomikas uzņēmumu, sagatavošana digitālajai pārkārtošanai. Tas ietver palīdzību no atbilstīgiem finanšu resursiem un apmācības programmas mazo uzņēmumu īpašniekiem un darbiniekiem, lai informētu par jaunākajām tehnoloģijām un to piedāvātajām iespējām. Turklāt par visiem šo nopietno izmaiņu ieviešanas aspektiem ir jāziņo darbavietā visos līmeņos. Visbeidzot ir jāpalielina informētība arī par to, ka atbilstīgi līdz šim nepieredzētām organizatoriskās kultūras pārmaiņām jāievieš jauni darba, uzvedības un saziņas veidi.

3.9. Digitālā pārkārtošanās ir ievērojami palielinājusi pieprasījumu pēc digitālajām prasmēm praktiski visās nozarēs, sākot no ražošanas līdz finanšu pakalpojumiem un daudz kur citur, un pieprasījums tuvākajā nākotnē tikai palielināsies. Tāpēc varas iestādēm un uzņēmumiem ir obligāti jāturpina ieguldīt ikvienas personas izglītībā un apmācībā, tostarp profesionālajā izglītībā, lai nodrošinātu, ka digitālā pārkārtošanās norisinās raiti un būtu atbilstīgas prasmes, kas cilvēkiem un uzņēmumiem dotu iespēju gūt labumu no šīs pārkārtošanās. Būtu jāparedz arī izglītošana par dalību digitālajās platformās.

3.10. Tā kā digitālā pārkārtošanās uzņem tempu, turpmākajos gados ievērojami jāpalielina arī uzņemšanas rādītāji ar STEM saistītas izglītības specialitātēs. Lai atbalstītu pārkārtošanos, pārvarētu dzimumu nelīdzsvarotību un radītu jauno novatoru paaudzi, ir jāattīsta STEM prasmes. STEM izglītība palīdzēs veicināt ekonomiku un radīt darbavietas.

3.11. Digitālā pārkārtošanās ir palielinājusi darba intensitāti un darbavietas nedrošību, tādējādi radot nopietnas problēmas tādās jomās kā darba ņēmēju aizsardzība, pārstāvība un taisnīga attieksme. 2019. gadā pieņemtajā SDO Simtgades deklarācijā par nodarbinātības nākotni ir ierosināta cilvēkorientēta pieeja jaunām tehnoloģijām darba vidē. Tomēr rodas jautājums, kā to pārvērst efektīvā politikā, tiesību aktos un pasākumos, kas aizsargā darba ņēmējus un nodrošina pienācīgu pārstāvību. Tāpēc tiek uzskatīts, ka jāpārskata ES mēroga politika (un, iespējams, tiesību akti, lai tie būtu samērīgi un atbilstu paredzētajam mērķim) un pasākumi, ne tikai lai saskaņotu politiku, bet arī lai iesaistītu attiecīgās ieinteresētās personas tādas politikas izstrādē, kuras pamatmērķis ir sociālā taisnīguma sasniegšana.

3.12. Visbeidzot, diskusijās par koncepciju "digitalizācija visiem" nevar ignorēt tās saistību ar ES ekonomikas zaļināšanu un ES oglekļneitralitātes mērķiem, kā arī to, ka atveseļošanas un noturības plānos uzsvars ir likts uz iniciatīvām, kas atbalsta šos mērķus.

3.13. Digitalizācijai un zaļināšanai vajadzētu norisināties ne vien saskaņoti, tām ir būtiska nozīme arī inovācijas veicināšanā visā ES. Viens no piemēriem ir blokķēdes tehnoloģijas, kas dod iespēju optimizēt piegādes ķēdi, palielināt efektivitāti un tādējādi samazināt resursu patēriņu, kā arī vienlaikus sekot līdzi komponentiem, produktiem un materiāliem, tādējādi veicinot aprites ekonomiku. Turklāt digitālās tehnoloģijas var palīdzēt neitralizēt vai kompensēt emisijas, kuru samazināšana ir tehniski sarežģīta vai dārga. Digitālās un zaļās pārkārtošanās īstenošana ir ļoti svarīga, taču, kā uzsvērts šajā atzinumā, taisnīgai attieksmei pret sabiedrību vajadzētu būt vienmēr vadošajam principam šādas pārkārtošanās īstenošanā. Citiem vārdiem sakot, visiem vajadzētu būt pieejamām digitālās pārkārtošanās priekšrocībām, piemēram, piekļuve jaunākajām tehnoloģijām, ko izmanto, lai sniegtu viedus, ērtus un neuzmācīgus pakalpojumus tādās jomās kā enerģētika, drošība, mobilitāte, labjutība un veidotu kopienas, kas palīdz panākt oglekļneitralitāti.

3.14. Protams, ka tas nav viegli sasniedzams, bet tieši tāpēc digitalizācijas plānos, kas saistīti ar ES ekonomikas zaļināšanu, būtu jāiekļauj daudzu ieinteresēto personu apspriešanās process un analīze, kuras pamatā ir sociālais dialogs un darba koplīguma slēgšanas sarunas, lai izstrādātu vidēja termiņa un ilgtermiņa mērķus, kas patiešām pozitīvi ietekmē eiropiešu dzīvi.

Briselē, 2021. gada 7. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Christa SCHWENG